nam licet suppofito præcepto de morte difplicere in illa efficaciter, effet peccatum, in illa tamen inefficaciter difplicere, quatenus mala naturæ, & in ejus negatione ut naturæ convenienţe inefficaciter complacere, bonum erat & rationi conforme: Nam ut ait Auguftinus lib. 10. Confefs. cap. 28. loquens de miferiis, & afflictionibus hujus vitæ: *Tolerare eas jubes, non amare: nemo autem quod tolerat, amat, quamvis tolerare amet*. Unde S. Thomas infra quæft. 18. art. 6. docet voluntatem Dei fuiffe ut Chriftus dolores, paffiones, & mortem pateretur, non quod ifta fecundum fe effent volita a Deo, fed ex ordine ad finem Redemptionis: fenfuslitas autem illa fugiebat, non ut ad finem Redemptionis ordinata, fed fecundum fe infpecta, & prout erant naturæ difconvenientia.

Dices: Si appetitus fenfitivus in Chrifto fugiebat mortem, quam voluntas ejus per rationem fuperiorem volebat, fequitur in ipfo fuiffe pugnam interiorem appetitus contra rationem, fubindeque fomitem peccati confiftentem in appetitu contra rationem infurgente, juxta illud Pauli: *Sentio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ*.

85 Sed negatur fequela; nam pugna interior appetitus contra rationem, confiftit in contrarietate appetitus ad rationem: ut autem fit contrarietas, requiritur quod oppofitio attendatur in eodem fecundum idem, ut docet D. Thom. infra quæft. 18. art. 6. Etfi autem appetitus in Chrifto refugeret mortem præceptam, non tamen illam recufabat ut ordinatam ad finem Redemptionis, fed ut malum naturæ, illi difconvenientem; ratio vero fuperior non volebat mortem ut malum naturæ, fed ut ordinatam in prædictum finem; & ita quamvis circa idem verfarentur objectum, non tamen fecundum eamdem rationem, ac proinde non erat contrarietas appetitus cum ratione.

87 Objicies tertio contra fecundam conclufionem: Ex eo probat D. Thomas in Chrifto non fuiffe fomitem peccati, quia habuit virtutes morales fecundum perfectiffimum gradum, ficut & gratiam: Sed hæc ratio non videtur efficax: Ergo ruit præcipuum fundamentum noftræ fententiæ. Minor probatur: In Joanne Baptifta, & aliis fanctis viris, virtutes in gradu heroico extiterunt, & tamen in eis non fuit fomes extinctus, immo nec ligatus ut communiter docent Theologi, qui hoc privilegium fomitis extincti aut ligati, folum in Beatiffima Virgine agnofcunt, propter dignitatem Matris: Ergo virtutes inhærentes appetitui, quantumvis in fummo fint, non fufficiunt ad ligandum vel extinguendum fomitem; & ita ex eo quod hujufmodi virtutes, in fummo perfectionis gradu in humanitate Chrifti fuerint, non recte infert S. Doctor, in Chrifto non fuiffe fomitem, fed id aliunde probandum eft.

88 Huic difficultati refpondet Cajetanus hic art. 2. perfectionem virtutis in aliis hominibus regulariter non tollere fomitem, bene tamen in tali fubjecto, fcilicet in anima Chrifti; & rationem difcriminis reddit: *Nam anima Chrifti* (inquit) *erat quantum ad elongationem a peccato, ficut anima in ſtatu innocentiæ, anima autem reliquorum, quamvis ſanctificatorum in utero, in hac vita ſunt ſicut anima hominis, qui incidit in latrones; & non ſolum ſpoliatus eſt gratuitis, ſed etiam vulneratus in naturalibus; & ideo in anima Chriſti ſecundum ſe, ſola naturalis inclinatio partis ſenſitivæ in bonum ſibi conſonum, erat per virtutem ſubjiciendi perfecte rationi, ut nulla ratio fomitis maneret in eo: in aliis autem non ſolum eſt naturalis inclinatio partis ſenſitivæ in bonum ſibi conſonum, ſed talis inclinatio eſt vulnerata, & propterea non ſufficit in aliis ad tollendum fomitem perfectio virtutis, ſed ſpecialis eſt opus gratiæ ſic ſanante, ut extinctus ſit fomes peccati, quod ſoli Beatæ Virgini in hac vita conceſſum credimus.*

Hanc Cajetani doctrinam Vafquez hic difput. 61. c. 8. *frivolam* appellat, eamque impugnat, *quia eadem omnino ſecundum ſubſtantiam, eſt nativa inclinatio appetitus in quocumque ſtatu, & virtutes ejuſdem ſunt efficacitatis: ſolum autem eſt diſcrimen, quia in illo ſtatu, protectione peculiari Dei non ſinebatur appetitus exire in motus inordinatos, in hoc autem ſtatu ſinitur: ergo ſi in natura vulnerata virtutes non ſufficiunt ad ſubjiciendum perfecte appetitum ad rationem, pariter in ſtatu innocentiæ, nec in anima Chriſti Domini ſufficient, eſto in naturalibus vulnerata non fuerit.*

90 Verum hæc impugnatio frivola eſt, futilique prorſus motivo ducitur Vafquez ad aſpernandam doctrinam Cajetani, fupponens quod probare deberet, nempe fomitem in ſtatu innocentiæ fuiffe fola Dei protectione impeditum, ne exiret in motus inordinatos, cujus contrarium a Cajetano fupponitur, & expreffe docetur a D. Thoma 1. part. quæft. 95. artic. 1. & 2. ubi afferit gratiam ſtatus innocentiæ, fcilicet juftitiam originalem, inter alios effectus habuiffe fubjicere appetitum rationi: quam gratiam non in extrinfeca Dei protectione confiftere, fed in aliquo dono permanente, & intrinfeco, docet communis Theologorum fententia.

91 Falfum etiam eft quod ait, nempe gratiam & virtutes in quocumque fubjecto & ſtatu ejufdem effe efficacitatis, ſoldemque præſtare effectus: gratia enim habitualis in Chrifto fuit radix juftitiæ commutativæ ad Deum, & tamen in nobis non eft radix hujus virtutis. Similiter in Angelis non eft radix virtutum temperantiæ, & fortitudinis, & aliarum, quæ paffiones moderantur, bene tamen in nobis. Item gratia in Chrifto habet influere in alios, at in nobis non habet hunc influxum. Demum eadem caritas in via eft amiſibilis, eo quod ipſum fubjectum fit vertibile de bono in malum: in patria vero inamiſibilis eft, facitque ipſum fubjectum non poſſe verti de bono in malum: Cur ergo pariter gratia in Chrifto & Adamo, mediantibus virtutibus ab illa promanantibus, & in gradu perfectiffimo exiſtentibus, non potuit ita perfecte fubjicere appetitum ſenſitivum rationi, ut nullus in eo motus inordinatus inſurgeret; licet in Joanne Baptifta, & aliis ſanctis viris, etiam in utero ſanctificatis, hunc effectum non præſtiterit.

Gratia ergo & virtutes in Chrifto & in Adamo habuerunt vim reprimendi omnes motus inordinatos, non ſecundum ſe, ſed quia erant in talibus fubjectis: non quod ab ipſo fubjecto tribueretur illis talis efficacitas, ſed quia Deus non tribuebat illam gratiæ & virtutibus exiſtentibus in quocumque fubjecto, ſed ſolum gratiæ exiſtenti in Chriſto, in Adamo, & Beata Virgine: gratia Chriſti, quia filius Dei naturalis erat, gratiæ Adami, quia fuit caput generis humani, & gratiæ Beatæ Virginis, quia fuit Mater Dei. Poteſque id explicari exemplo gratiæ quæ eſt in confirmatis, quæ habet illos firmare in bono, & inclinare infallibiliter in illud: hæc vero perfectio non competit ipſi gratiæ ſecundum ſe, ut patet, alias quilibet juſtus eſſet in gratia confirmatus, neque conſiſtit in majori intenſione ejuſdem gratiæ; etenim gratia non confirmans in bono, aliquando eſt magis intenſa, quam gratia in bono confirmans; multi ſiquidem ſunt in via non confirmati, qui habent gratiam & caritatem magis intenſam, quam aliqui exiſtentes in patria: ſed attenditur, ſecundum quamdam participationem gratiæ & caritatis patriæ, quæ ſecundum modum eſt alterius rationis a gratia & caritate viæ, ut docet Sanctus Thomas 2. 2. quæſt. 24. artic. 7. ad 3. habetque non ſolum excludere omne peccatum, ſed etiam potentiam peccandi tollere. Ita ſimiliter in præſenti dicimus, hanc perfectionem quam habuit gratia in Chriſto, & in Adamo, perfecte ſubjiciendi appetitum ſenſitivum rationi, & impediendi ne ullus in eo motus inordinatus inſurgeret, non competere illi ſecundum ſe, neque conſiſtere in majori intenſione illius, ſed provenire ex quadam participatione gratiæ patriæ, quæ non ſolum habet excludere omnes motus inordinatos appetitus ſenſitivi, prævenientes rationem. Ex quo facile ſolves plures inſtantias, quas Vafquez adducit in contrarium.

Objicies quarto contra ultimam conclufionem: Impedimentum excludens fomitem ab humanitate Chrifti, eft ipfa gratia habitualis in ipfo exiftens mediantibus virtutibus infufis quæ ab illa dimanant, ut jam oftendimus: Sed potuit de abfoluta potentia humanitas Verbo uniri fine gratia habituali & prædictis virtutibus, cum illæ non ſint diſpoſitiones neceſſariæ, ſed tantum congruæ, ad unionem hypoſtaticam: Ergo potuit humanitas Verbo uniri fine impedimento fomitis, & conſequenter de potentia abſoluta, in humanitate Verbo unita potuit remanere fomes peccati.

Refpondeo diftinguendo Majorem: Impedimentum unicum & neceffarium ad fomitem excludendum ab humanitate Chrifti, eft gratia habitualis, &c. Nego Majorem: impedimentum fufficiens, concedo Majorem, & concedo Minori, nego Confequentiam. Nam licet ex negatione cauffæ unicæ & neceffariæ ad effectum, recte negatio illius colligatur, non tamen ex negatione cauffæ, quæ licet fufficiens fit, unica tamen non eft. Licet autem gratiæ virtutes in ea perfectione in qua extiterunt in humanitate Chrifti, fufficientes fuerint ad fomitem auferendum, neceffariæ tamen non fuerunt, fed poterat fine illis fomes in humanitate impediri, nempe a fubfiftentia Verbi, cum qua (ut fupra oftendimus) motus inordinati appetitus ſenſitivi componi nequeunt, atque adeo etiam ſi humanitas Verbo uniretur fine gratia habituali & virtutibus infuſis, & fine ullo dono accidentali, ut potuit de abſoluta potentia, fomes tamen in illa non eſſet.

Objicies ultimo: Majorem videtur habere oppofitionem cum unione hypoſtatica habitus vitioſi, quam fomes peccati: Sed habitus vitioſi, de potentia abſoluta poſſunt eſſe in humanitate Verbo unita: Ergo & fomes peccati. Major videtur manifeſta: Tum quia habitus vitioſus proximior eſt malo ad quod dat facilitatem, quam fomes qui non dat facilitatem, ſed in potentia conſiſtit. Tum quia fomes peccati non inclinat in malitiam moralem formaliter, ſed tantum pro materiali, ſcilicet ad bonum delectabile; habitus vero vitioſus eſt facilitas, inclinatio, & promptitudo ad malum ut malum malitia morali formaliter. Minor vero ſuadetur: Cum unione hypoſtatica ſolum malum culpæ videtur habere oppoſitionem: Sed habitus vitioſi non important malum culpæ; ablata

ablata enim omni culpa, immo & reatu pœnæ poſſunt manere hujuſmodi habitus, et in baptizatis, quibus omnis culpa & pœna perfecte remittitur, & tamen ſi habeant antea habitus vitiorum, non propterea per baptiſmum auferuntur: Ergo habitus vitioſi poſſunt, ſaltem de abſoluta potentia, in humanitate Verbo unita exiſtere.

96 Refpondeo, conceſſa Majori, negando Minorem, implicat enim habitus vitioſos in humanitate Verbo unita exiſtere, quidquid in contrarium dicant Vafquez hic diſput. 61. cap. 8. num. 36. Raguſa diſp. 114. §. 8. & alii ejuſdem Societatis. Ratio vero negati ex principiis ſupra ſtatutis facile colligitur, Chriſti enim humanitas, ex vi unionis hypoſtaticæ, eſt infinite atque ſumme ſancta: Sed cum infinita & ſumma ſanctitate habitus vitioſus incompoſſibilis eſt: Ergo & cum unione hypoſtatica. Major patet, Minor probatur. Tum quia ſumma & infinita ſanctitas, nedum cum peccato, ſed etiam cum potentia proxima peccandi, incompoſſibilis eſt, ut articulo præcedenti oſtendimus: Ergo & cum facilitate ad peccandum, quæ proximius ad peccandum, quam ipſa potentia accedit. Tum etiam quia ſumma ſanctitas dicit ſummam a peccato diſtantiam: Sed major eſt diſtantia, a peccato diſtare, & a facilitate ad peccandum, quam a ſolo peccato: Ergo ſumma ſanctitas nedum opponitur peccato, ſed etiam vitio, quod facilitatem ad peccandum præſtat. Unde ad probationem Minoris, Major neganda eſt; nam cum unione hypoſtatica, non ſolum peccatum, ſed etiam proxima & expedita ad peccandum potentia, & a fortiori facilitas, inclinatio, & promptitudo ad peccandum, incompoſſibilia ſunt.

§. III.

Corollarium notatu dignum.

97 EX dictis in hac diſputatione colligitur, tres eſſe cauſſas ſufficientes impeccabilitatis Chriſti, & excluſionis fomitis ab ejus humanitate. Prima & principalis eſt unio hypoſtatica, quæ cum ſumme & infinite humanitatem Chriſti ſanctificet, nedum peccatum, & potentiam peccandi, ſed etiam omnes motus inordinatos appetitus ſenſitivi prorſus excludit, ut ex ſupra dictis patet.

Secunda eſt viſio beatifica, quæ cum animam Chriſti primæ rectæ operationis regulæ conjungat, illam etiam reddit impeccabilem, & inſuper vim & efficacitatem habet comprimendi omnem inordinatum affectum appetitus ſenſitivi: ſi enim in via, perfecta Dei contemplatio, quæ eſt ſub velamine fidei, ita ad ſe rapit ſenſum, ut licet non impediat omnem motum appetitus, ſaltem ipſum egregie moderetur, immo pro eo tempore quo durat, impediat, ut patet in exſtaſi; nihil mirum, ſi clara illa Dei contemplatio, conſtanter in Chriſto & in beatis perſeverans, omnem inordinatum motum appetitus prorſus impediat.

Tertia cauſſa impeccabilitatis Chriſti, & excluſionis fomitis ab ejus humanitate, ſumitur ex perfectione gratiæ habitualis in anima ejus exiſtentis & virtutum quæ ab ea dimanant; illa enim gratia, ratione conjunctionis quam habet cum gratia unionis, & quia in Chriſto in ſtatu perfecto & connaturali, habet quamdam participationem gratiæ patriæ, ratione cujus firmat animam Chriſti in bono & potentiam peccandi, ac ſomites peccati, motuſque omnes inordinatos appetitus ſenſitivi, ab humanitate ejus excludit; atque ita Chriſtus triplici titulo Sanctus & impeccabilis eſt, unde ob triplicem illam ſanctitatis & impeccabilitatis ejus cauſſam, & prærogativam Daniel. 9. *Sanctus Sanctorum* appellatur, & Iſaiæ 6. Seraphim die ac nocte, ſacrum illud triſagium, *Sanctus Sanctus Sanctus*, ante Thronum ejus decantant.

DISPUTATIO XXI.

De Merito Chriſti.

Ad quæſt. 19. D. Thomæ.

CElebris eſt hæc diſputatio, plures enim & graves circa meritum Chriſti ejuſque libertatem, quæ eſt conditio ad merendum neceſſaria, occurrunt difficultates, quas articulis ſequentibus, ea qua poterimus perſpicuitate & brevitate, proponemus ac reſolvemus.

ARTICULUS PRIMUS.

An & quando Chriſtus meruerit?

§. I.

Quibuſdam præmiſſis referuntur ſententiæ.

PRo reſolutione utriuſque difficultatis recolendum eſt 1
ex Tractatu de juſtificatione & merito diſp. 2. art. 2. ſex conditiones de lege ordinaria ad merendum eſſe neceſſarias: Nam primo requiritur quod actio meritoria ſit libera, quia naturalibus nec meremur, nec demeremur. Secundo, operatio debet eſſe bona ex objecto & omnibus circumſtantiis, nam actus malus non meretur præmium, ſed pœnam. Tertio, debet procedere a ſubjecto grato, juxta illud Geneſ. 4. *Reſpexit Dominus ad Abel, & ad munera ejus*. Ubi prius ad Abel, ideſt ad ſubjectum Deo gratum, deinde ad munera ejus reſpexiſſe Dominum aſſeritur, quia niſi ſubjectum ſit gratum, opera ejus Deo grata non ſunt. Quarto, quod formaliter vel virtualiter referatur in finem ſupernaturalem, quia ut docet S. Thomas 1. 2. qu. 114. art. 4. caritas eſt quæ conjungit actus aliarum virtutum cum ultimo fine, & ideo ex imperio caritatis habent quod ſint meritoriæ vitæ æternæ. Quinto, quod ſit actio viatoris, nam beati & damnati, quia ſunt in termino, mereri vel demereri non poſſunt. Sexto, quod adſit pactum & promiſſio ex parte Dei, & ex parte operantis ſeu merentis, ordinatio operis ad conſequendum præmium: quia ſine tali promiſſione & ordinatione Deus nemini obligari poteſt ad reddendum præmium.

Supponendum eſt etiam, quatuor eſſe tempora vel in- 2
ſtantia de quibus dubitari poteſt an Chriſtus meruerit, nempe primum inſtans conceptionis, reliquum vitæ tempus uſque ad mortem, ipſum inſtans mortis, & tempus quod poſt Chriſti mortem ſucceſſit. His præmiſſis

Licet omnes Theologi unanimiter fateantur Chriſtum, dum erat in terris viator, & vere & proprie meruiſſe, idque certa & indubitata fide tenendum ſit: tamen circa tempus quo meruit, varia ſunt Auctorum placita, ſed omnes ſententias ad quatuor reduci poſſe exiſtimo.

Prima negat Chriſtum meruiſſe in primo conceptionis 3
inſtanti. Hanc tenent Alenſis 3. p. quæſt. 17. membro 2. art. 1. illamque probabiliorem cenſent Albertus in 3. diſtinct. 18. art. 6. & D. Bonaventura ibid. art. 10. q. 2. & probabilem defendit Durandus in eadem diſt. qu. 2.

Secunda per extremum affirmat, Chriſtum meruiſſe non ſolum in hac vita mortali, ſed etiam poſt mortem. Ita quidam quos ſine nomine refert Vincentius relect. de gratia Chriſti qu. 5. pag. 438. Pro hac etiam refertur Raguſa hic diſp. 5. §. 1. & alii qui volunt Chriſtum meruiſſe per effuſionem ſui ſanguinis ex latere transfixo, quod vulnus certum eſt fuiſſe Chriſto inflictum poſt ejus mortem. Huic etiam favent quidam Theologi, qui ut refert Vaſquez diſp. 76. cap. 1. docent Chriſtum nunc actu mereri in Sacrificio Miſſæ, & in collatione Sacramentorum.

Tertia Chriſti meritum a primo inſtanti conceptionis uſque ad inſtans mortis incluſive protendit, & aſſerit in inſtanti terminativo vitæ, mortiſque inceœptivo, meruiſſe. Ita Cajetanus infra quæſt. 50. art. 6. ad 1. & 2. 2. qu. 124. art. 4. ad 2. Martini argumentum, quem ſequitur Hurtado diſp. 63. ſect. 10.

Quarta & vera ſententia, quæ apud Theologos non ſolum domeſticos, ſed etiam extraneos communis eſt, docet Chriſtum meruiſſe quidem in primo inſtanti conceptionis, & toto tempore vitæ, non tamen poſt mortem, nec in ipſo inſtanti terminativo vitæ mortiſque immutativo.

§. II.

Statuitur prima concluſio, & oſtenditur, Chriſtum vere & proprie meruiſſe.

DIco primo, Chriſtus vere & proprie meruit.
Concluſio eſt certa de fide, colligitur enim aper- 4
te ex variis Scripturæ locis: Nam dicitur Iſaiæ 53. *Si poſuerit pro peccato animam ſuam, videbit ſemen longævum*. Item: *Pro eo quod laboravit animam ejus, videbit & ſaturabitur*. Quibus verbis denuntiat Propheta uberrimum fructum, qui Chriſto Domino in præmium paſſionis erat præparatus. Unde Hieronymus in hunc locum: *Quia igitur laboravit, videbit Eccleſias in toto orbe conſurgere, & earum ſaturabitur fide*. Dicit etiam Apoſtolus ad Philip. 2. *Humiliavit ſemetipſum factus obediens uſque ad mortem, propter quod Deus exaltavit illum*. Ubi exaltatio Chriſti, illius humilitati & obedientiæ, ut cauſſe meritorum tribuitur. Denique in Tridentino definitur, Chriſtum fuiſſe cauſſam meritoriam noſtræ juſtificationis: Ergo Chriſtum vere & proprie meruiſſe, certa & indubitata fide tenendum eſt.

Ratio

8 Ratio etiam suffragatur: In Christo enim concurrunt omnes conditiones ad meritum requisitæ: Ergo vere & proprie meruit. Consequentia patet, Antecedens probatur inductione, discurrendo per singulas. In primis certum est secundum fidem, Christi humanitatem habere liberum arbitrium, ut ostendit S. Thom. qu. 18. art. 4. & per consequens actiones ejus fuisse liberas. Secundo, omnes actiones Christi ex objecto & circumstantiis erant bonæ, ut ipse testatur Joan. 8. dicens: *Ego quæ placita sunt ei facio semper*. Tertio, ejus humanitas erat Deo grata, tum gratia unionis, tum gratia habituali. Quarto, per actum caritatis omnia opera sua in Dei gloriam referebat. Quinto, ejus actiones erant viatoris: nam ut ostendit D. Thomas hic quæst. 15. art. 10. Christus simul erat viator & comprehensor, quia licet ab instanti conceptionis haberet beatitudinem animæ, & visione beatifica fruereturr, carebat tamen gloria corporis, & in eam tendebat per actus meritorios. Unde Jeremiæ 14. *colonus & viator* appellatur: *Quasi colonus futurus es in terra, & quasi viator declinans ad manendum*. Denique promissum est præmium actionibus Christi, ut colligitur ex verbis Isaiæ supra relatis, & similiter Christus ordinavit actiones suas ad tale præmium: Sed conditiones illæ sufficiunt ad meritum, ut in Tractatu de Merito disp. 2. art. 2. fuse ostensum est: Ergo in Christo reperiuntur omnes conditiones ad meritum requisitæ,

§. III.

Solvuntur objectiones.

6 Objicies primo: Meritum libertatem arbitrii requirit: Sed in Christo libertas arbitrii non fuit, cum determinatus ad bonum extiterit, sine indifferentia ad malum: Ergo mereri non potuit.

7 Respondeo negando Minorem, licet enim Christo non fuerit libertas contrarietatis, constitens in indifferentia ad bonum & malum, fuit tamen libertas contradictionis, consistens in indifferentia ad agere & non agere, & ad hoc & illud bonum, quæ libertas ad meritum sufficit. Ita D. Thomas qu. 29. de verit. art. 6. ad 1. & in 3. distinct. 18. qu. 1. art. 2. ad 5. De quo fusius infra.

8 Objicies secundo: Meritum est opus viatoris: Sed Christus a primo instanti conceptionis non fuit viator, sed comprehensor: Ergo mereri non potuit.

9 Respondeo concessa Majori, negando Minorem: licet enim Christus a primo instanti conceptionis esset comprehensor, & visione beatifica frueretur, tamen simul erat viator, ut docet S. Thomas hic qu. 15. art. 10. quia carebat beatitudine corporis.

10 Dices primo, Licet Christus simul esset viator & comprehensor, tamen non erat viator secundum animam, cum illa a primo conceptionis instanti, visione beatifica frueretur, sed tantum secundum corpus, quod erat mortale & passibile: Atqui meritum esse debet ab anima & a voluntate quæ potentia ejus est, & non a corpore & viribus ejus: Ergo licet Christus fuerit viator, tamen mereri non potuit.

11 Respondeo, negando Majorem, Christus enim non tantum ratione corporis præcise, sed etiam secundum animam erat viator; nam Christi anima dupliciter considerari potest, primo secundum mentem seu partem superiorem, secundum quam est persona incompleta, habens esse independenter a corpore, & proprias operationes intellectus & voluntatis, quibus clare videbat Deum, & ejus præsentia fruebatur, & secundum hanc rationem Christus fuit comprehensor ab instanti suæ conceptionis. Secundo considerari potest, quatenus informabat ante mortem Christi, corpus ejus passibile & mortale, tribuendo illi gradum corporeum, vegetativum, & sensitivum, & ut erat principium passionum seu affectuum animalium appetitus sensitivi; & secundum hanc rationem Christus fuit viator, etiam secundum animam. Unde simul in eadem Christi anima reperiebatur gaudium comprehensoris, & tristitia viatoris, quam explicuit Christus quando dixit: *Tristis est anima mea usque ad mortem*.

12 Dices secundo: Si Christus ex carentia beatitudinis corporis constituitur in statu viæ capaci merendi, animæ beatorum erunt in statu merendi, qui similiter carent beatitudine corporis.

Sed negatur sequela: Christus enim non ex eo solum fuit viator, quia caruit beatitudine corporis, sed quia illius anima erat corpori passibili unita, passibilitate orta ex carentia beatitudinis corporis: animæ autem Sanctorum in patria, corpori unitæ non sunt, & alias sunt impassibiles, & idcirco omnino extra statum merendi constitutæ. Ita D. Thomas qu. 29. de verit. art. 6. ad 5.

Dices tertio: Si Christus meruit, quia fuit simul viator & comprehensor, non meruit de lege ordinaria, sed ex aliqua dispensatione speciali; nam quod simul esset viator & comprehensor, habuit hæftus ex dispensatione speciali, de lege enim ordinaria gloria animæ ejus in corpus redundare debebat, illudque reddere impassibile.

Sed negatur pariter sequela, licet enim conjunctio status viatoris cum statu comprehensoris in Christo, fuerit facta ex speciali privilegio, illa tamen supposita, ut Christus mereretur, speciali dispensatione non egut, sed id contigit ex ordinaria providentia Dei: sicut licet conjunctio humanitatis ad Verbum, miraculosa fuerit, omniumque miraculorum miraculum; illa tamen supposita, quod Christus ut homo actus humanos eliceret, non miraculosum, sed connaturale fuit. 13

Objicies tertio: Meritum dicit imperfectionem in merente: Ergo nullatenus debet poni in Christo. Consequentia videtur legitima, Antecedens probatur. Qui meretur expectat aliquid sibi conferendum ab aliquo tamquam a superiori: Ergo meritum dicit inferioritatem & indigentiam, subindeque imperfectionem, in persona merente. 14

Respondeo, concesso Antecedente, distinguendo Consequens: Ergo meritum nullatenus debet poni in Christo, ratione naturæ divinæ, concedo. Ratione naturæ assumptæ, nego. Nam ratione talis naturæ potest Christus se subjicere Deo ut superiori, & ab eo expectare præmium, subindeque vere & proprie mereri & de condigno satisfacere, ut disp. 4. ostensum est. 15

§. IV.

Alia difficultas resolvitur, & quo tempore Christus meruerit quatuor sequentibus conclusionibus declaratur.

Dico secundo: Christus meruit in primo conceptionis instanti. Ita D. Thomas infra q. 34. art. 3. & Theologi communiter.

Probatur primo ex Scriptura, dicitur enim ad Hebræos 10. de Christo: *Ingrediens mundum dixit, hostiam & oblationem noluisti, &c. tunc dixi ecce venio. In capite libri scriptum est de me, ut faciam, Deus, voluntatem tuam*. Ex quibus verbis illud potest desumi argumentum: Oblatio sui quam Christus fecit Patri, ingrediens mundum, seu voluntas illa qua tunc pro salute generis humani se obtulit Patri, & statuit opus nostræ Redemptionis ad quod missus fuerat perficere, vere fuit meritoria: Sed talis oblatio, & mortis acceptatio, facta fuit in primo instanti conceptionis: Ergo in illo instanti Christus meruit. Major patet: Tum quia talis oblatio & mortis acceptatio, fuit libera, & ex caritate, habuitque alias conditiones ad meritum requisitas. Tum etiam quia Apostolus de illa subdit paullo post: *In qua voluntate sanctificati sumus*: voluntas autem seu operatio qua Christus sanctificavit nos, satisfactoria atque meritoria fuit. Minor vero suadetur: Tum quia Christum ingredi in mundum, solum verificatur de primo instanti conceptionis, nam ante primum instans conceptionis, non est verum cum proprietate dicere quod Christus ingrediatur in mundum, sed quod ingressurus sit. Pro tempore autem subsecuto ad primum instans, non est verum dicere quod ingrediatur, sed quod ingressus est: Tum etiam quia ut ex ipso contextu patet ly *tunc* referendum est ad illam durationem, qua Deus Christo aptavit corpus, seu dedit ei corpus aptum ad immolationem, quia passibile: Sed hæc duratio est primum instans conceptionis: Ergo in illo instanti Christus se obtulit, & mortem pro salute generis humani acceptavit. 16

Confirmatur: Quamvis daretur quod ex verbis illis Apostoli non satis evinci posset, Christum in primo conceptionis instanti meruisse; ex illis tamen aperte constat, ipsum sub viæ initium, saltemque aliquando post meruisse offerendo se Patri, & dicendo, *Ecce venio*: unde cum non possit assignari ratio ulla cur meritum Christi, eaque voluntas in qua sanctificati sumus, dilationem tantisper sit passa, prudenter facturi videmur, si quod est Christo dignius, planeque difficultate vacat, ei tribuamus; ne prima quidem vitæ ejus portio abierit infrugifera, & meriti expers. Præsertim cum Angelos a primo productionis instanti meruisse, pervulgata sententia sit, & nulla perfectio aut prærogativa debeat Christo denegari, quæ puræ creaturæ conceditur. 17

Probatur secundo conclusio ratione qua utitur S. Thomas infra qu. 24. art. 3. Christus in primo instanti conceptionis habuit actum voluntatis supernaturalem & liberum: Sed illi actui nihil defuit necessarium ad meritum: Ergo Christus in primo instanti suæ conceptionis meruit. Minor patet, Major vero a Doctore sic ostenditur: Christus in primo instanti fuit justificatus modo perfectiori justificationis possibilis: Sed justificatio per proprium voluntatis actum, quæ est justificatio adultorum, perfectior est quoad modum justificatione sine proprio actu, quæ est justificatio parvulorum: Ergo Christus in primo instanti fuit justificatus per proprium actum voluntatis, more adultorum, & consequenter in primo instanti conceptionis, actum voluntatis supernaturalem & liberum exercuit; solus enim actus liber & supernaturalis, est dispositio antecedens vel concomitans nostram justificationem. 18

Dico tertio: Christus meruit in infantia, & toto tempore vitæ, usque ad instans mortis.

Prima

19 Prima pars hujus conclusionis patet ex dictis in præcedenti: Si enim Christus in primo instanti conceptionis meruit, non est cur infantiæ tempore ipsum non meruisse dicamus.

Favent etiam SS. Patres, qui passim in sermonibus de Nativitate, Circumcisione, & pueritia Salvatoris, agnoscunt incommoda, quæ Christus infans pertulit, fuisse nobis meritoria, & salutaria: Ambrosius enim lib. 2. in Lucam cap. de Nativitate Salvatoris, sic ait: *Me illius infantia vagientes abluunt fletus, mea lacrymæ illa delicta laverunt*. Augustinus serm. 11. de tempore: *Adoremus pannos infantiæ, ex quibus facta sunt emplastra naturæ*. Idem S. Thomas infra qu. 37. art. 1. inter alias causas circumcisionis Christi, hanc statuit, ut scilicet legis onere nos liberaret, secundum illud Galat. 4. *Misit Deus Filium suum factum sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret*.

20 Ratio etiam suffragatur: Ut enim sæpe diximus & est tritum & commune Theologorum principium, Christo tribuenda est omnis perfectio possibilis, quæ nec cum munere Redemptoris, nec cum majori perfectione pugnat: At Christum in infantia nobis meruisse, cum munere Redemptoris non pugnat: immo potius infinitam ejus erga homines caritatem mirum in modum commendat; nec cum majori perfectione incompossibile est, ut ex argumentorum solutione patebit: Ergo afferendum est, Christum tempore infantiæ meruisse.

21 Ex quo probata manet secunda pars conclusionis; Non enim repugnat Christum a primo instanti conceptionis, usque ad instans mortis exclusive, meritum continuasse, cum a sensibus in merendo non dependerit, ut ex infra dicendis constabit; & alias sic meruisse, maxime caritatem ejus erga homines commendet: Ergo afferendum est, Christum meritum fuum a primo instanti conceptionis, usque ad instans mortis exclusive, continuasse.

Dico quarto, Christus nec meruit nobis post mortem, neque nobis nunc meretur.

22 Probatur primo ex Scriptura, Apostolus enim ad Hebræos 10. docet Christum oblatione corporis sui, qua se Deo Patri pro nostra redemptione & salute obtulit, consummasse in sempiternum sanctificatos, seu nostræ redemptionis opus perfecisse: Sed hoc falsum esset, si adhuc post mortem nostram salutem, vel aliquid ad illam spectans, meruisset aut mereretur: Ergo Christus nec meruit nobis post mortem, neque nobis nunc meretur.

23 Probatur secundo conclusio: Una ex conditionibus requisitis in aliis hominibus, ad merendum sibi, vel aliis, est status viatoris: Sed nulla est ratio excipiendi ab hac conditione & regula generali Christum: Ergo post mortem, in qua status viatoris terminatur, nec sibi, nec aliis meruit. Major in Tractatu de justificat. & merito disp. 2. art. 2. fuse declarata & probata fuit; Minor vero suadetur: Tum quia ad istam exceptionem nullum adest fundamentum. Tum etiam, quia ipsemet Christus Joan. 9. expresse fatetur se sub hac generali lege comprehendi, cum ait: *Me oportet operari opera ejus qui misit me donec dies est, venit nox quando nemo potest operari*, idest mereri: per noctem enim intelligitur in hoc loco mors, seu tempus quod erit post hoc seculum, ut annotarunt Chrysost. hom. 55. in Joan. August. Tract. 44. in Joan. & Origenes homil. 3. in Psalm. 36. ubi hæc scribit: „ Dominus „ & Salvator ait, veniet nox quando nemo potest operari, & hoc dicit de illo tempore quod erit post hoc „ seculum, tempore quo unusquisque pro malis suis recipiet pœnas. Tunc ergo dicit, noctem illam futuram, „ cum jam nemo potest operari aliquid, sed unusquisque „ tunc pascitur ex operibus suis, quæ hic posita operatus est. Cum ergo nox fuerit, nemo operatur. In illo „ tempore malo, cum peccatores suppliciis affliguntur, erit „ sine dubio fames his qui nullos fructus boni operis „ collegerunt. In illo autem famis tempore saturabuntur „ justi ex fructibus scilicet justitiæ suæ. Sicut enim in „ deserto sex diebus colligebant manna, in sexta autem „ die, non unius diei modium, sed quantum sufficeret „ ad crastinum colligebant, & unusquisque edebat in die „ sabbati quæ collegerat in die sexta, ita etiam nunc „ velut sexta quædam dies paranda est Domini nostri Jesu Christi adventui, & tempus hoc dispensationis ejus, „ quam passione sua hoc in sæculo procuravit. Et idcirco dum in die sexta sumus, colligamus manna dupliciter, ut sufficere nobis possit, dum advenerit vera „ sabbati observatio populo Dei: Si enim non collegerimus duplices cibos, qui nobis & in præsenti sæculo „ sufficiant & in futuro, in diebus famis non saturabimur.

Dico quinto: Christus in instanti mortis suæ non meruit.

24 Probatur primo ex D. Thoma infra quæst. 50. art. 6. in corp. & 2. ubi docet mortem Christi in facto esse non fuisse operatam meritorie nostram salutem: Sed in instanti extrinseco vitæ Christi, & intrinseco morti, est mors Christi in facto esse, cum sit verum dicere in illo, Christus mortuus est: Ergo Christus in illo instanti non meruit.

Probatur secundo: Status viæ, sumptus pro conjunctione animæ ad corpus passibile, est conditio necessaria ex divina ordinatione ad merendum sibi & aliis: Sed in instanti physico mortis, non fuit anima Christi corpori mortali unita: Ergo in illo instanti non meruit. Minor probatur ex communi Philosophorum sententia, docente viventia desinere esse per primum sui non esse: Ergo in instanti mortis Christi, verum fuit dicere, nunc primo non est Christus ut homo vivens vita mortali: Ergo verum fuit dicere, nunc primo anima Christi non est illius corpori unita, & consequenter in illo instanti anima Christi non erat corpori mortali conjuncta. 25

§. V.

Solvuntur objectiones.

Objicies primo contra secundam conclusionem: Meritum consistit in actuali operatione: Sed in primo instanti in quo res incipit esse, actualiter operari non potest. Ergo nec actu mereri, & consequenter Christus in primo instanti non meruit. Major patet, Minor probatur. Operari, juxta commune axioma, sequitur ad esse: Ergo in primo instanti inceptionis rei, nequit dari actualis operatio. 26

Respondeo negando Minorem, ad probationem dicatur operationem successivam supponere prioritate temporis esse, secus autem instantaneam, hæc enim solum petit supponere esse prioritate naturæ, ac proinde potest esse simul tempore cum illo; unde in eodem instanti in quo Sol incœpit esse, incœpit illuminare, & in primo esse conceptionis Christus vidit divinam essentiam: actus autem voluntatis ad meritum requisitus, non successivus, sed instantaneus est, & per consequens potuit Christo in primo instanti suæ conceptionis competere. Ita D. Thomas infra quæst. 34. art. 2. ad 1. & quæst. 29. de veritate, art. ult. ad 3. 27

Dices: Actus meritorius debet esse liber, saltem quoad exercitium: Sed actus liber præexistentiam rei in tempore petit: Ergo & actus meritorius. Minor probatur: Actus liber requirit consultationem: Sed consultatio, cum in discursu & collatione consistat, non potest in instanti exerceri: Ergo actus liber non potest convenire agenti in suæ primo formationis instanti, subindeque illius præexistentiam petit. 28

Respondeo concessa Majori, negando Minorem, ad cujus probationem dicendum, actum liberum præexigere consultationem, cum non supponit plenitudinem cognitionis, secus vero cum plenitudinem scientiæ & cognitionis supponit: Christus autem sicut a primo instanti fuit plenus gratia, ita habuit plenitudinem scientiæ speculativæ & practicæ, & ideo ad actum liberum, seu ad liberam electionem, nec consultatione, nec deliberatione consilii indigebat. Solutio est D. Thomæ infra qu. 34. art. 2. ad 2. & qu. 29. de verit. art. 8. ad 1. 29

Objicies secundo contra tertiam conclusionem: Meritum cum in actu voluntatis consistat, actum intellectus regulantem requirit: Sed non fuit infantiæ tempore in Christo actus intellectus regulans: Ergo nec actus meritorius voluntatis. Major patet, Minor probatur. In Christo triplex tantum scientia fuit: beata scilicet, infusa, & experimentalis: Sed nulla ex his potuit actum meritorium regulare: Ergo, &c. Minor probatur quantum ad singulas partes. In primis enim quod scientia beata actum meritorium regulare non potuerit, manifestum videtur; nam meritum convenit Christo in quantum viatori: At scientia beata Christum comprehensorem constituit, ipsique ut viatori non competit: Ergo actus meritorios in Christo regulare non potuit. Idem videtur dicendum de scientia experimentali, hæc enim cum a sensibus dependeat, quorum actus Christo tempore infantiæ non competebant, præsertim quando erat clausus in utero Matris, non potuit illo tempore a Christo exerceri. Quod vero meritum in Christo tempore infantiæ per scientiam infusam regulari non potuerit, eodem argumento probatur; nam etiam hæc scientia, utpote ejusdem rationis cum scientia per se acquisita, in suis operationibus a sensibus dependebat: Ergo infantiæ tempore nulla fuit scientia in Christo, quæ actum voluntatis meritorium regulare posset. 30

Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, ad cujus probationem, nego etiam Minorem, & ad probationem illius, in primis dico non esse improbabilem plurium Theologorum sententiam afferentem actus meritorios potuisse regulari in Christo per scientiam beatam. De quo infra. Secundo respondeo actus meritorios quos Christus in primo instanti conceptionis, vel tempore infantiæ exercuit, fuisse regulatos per scientiam infusam, quam Christus habuit in primo conceptionis momento: hæc enim poterat intelligere cum conversione ad phantasmata, & independenter ab illis, ut docet D. Thomas sup. q. 11. art. 1. eo quod scientia per se infusa conveniat animæ Christi ut non obligatæ corpori, nec ab illo dependenti, tametsi illi unita sit. 31

Dices,

32 Dices, Corpus communicaturum est cum anima in præmio: Ergo debet etiam cum illa communicare in merito, & consequenter omnis actus meritorius debet ab anima egredi ut communicante cum corpore, subindeque regulari per scientiam a corpore dependentem.

Sed nego Consequentiam, cum enim beatitudo corporis sit ex redundantia beatitudinis animæ, & complementum illius; ut corpus cum anima in præmio communicet, sufficit quod anima unita corpori actus meritorios eliciat, etsi non ut dependens a corpore.

33 Objicies tertio contra quartam conclusionem: Christus in cælis existens, Patrem pro nobis orat. Sed oratio meritoria est: Ergo Christus in cælo meretur, & consequenter meruit post mortem. Major est certa, & colligitur ex variis Scripturæ locis: nam Joan. 14. Christus dicebat, *Ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis*. Et 1. Joan. 2. dicit: *Advocatum habemus ad Patrem*. Item ad Rom. 8. Apostolus ait: *Christus est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis*. Minor vero in qua est difficultas probatur primo: Oratio impetratoria est, ut docet S. Thomas 2. 2. qu. 83. art. 15. Sed impetratio meritum est, ut constat ex Augustino Epist. 101. sic dicente: *Nec remissio peccatorum sine aliquo merito est, si fides hanc imperret*: Ergo oratio meritoria est. Secundo oratio habet ex caritate efficaciam merendi, ut ibidem docet Sanctus Doctor: Sed oratio Christi in cælo nunc existens, ex maximo caritatis affectu procedit: Ergo per illam Christus nunc in cælo existens meretur.

34 Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, ad cujus primam probationem, nego etiam Minorem; meritum enim etiam congruum, ab impetratione distingui, constat clare ex D. Thoma 1. 2. q. 114. art. 9. ad 1. ubi concedit donum perseverantiæ cadere sub impetratione, non autem sub merito; & 2. 2. q. 83. art. 16. docet peccatores petendo aliquid a Deo, impetrare, & tamen solut. ad 2. negat quod mereantur a Deo, & ibid. art. 11. ad 1. docet Sanctos in cælo existentes orare pro beatitudine corporis, illamque impetrare a Deo, & nobis beatitudinem animæ, non tamen mereri. Nec obstat testimonium Augustini quod in contrarium adducitur, nam interpretari debet ille locus, vel de merito large & improprie sumpto: sub quo omnis exigentia formæ, sive per modum juris aut condignitatis, sive per modum dispositionis aut impetrationis comprehenditur: vel de impetratione, quæ orationi propria non sit, sed aliis etiam virtutum operibus competat, qualiter cum merito de congruo coincidit; & de hoc genere impetrationis loquendo, vera est conditionalis Augustini, quod scilicet peccatorum remissio non est sine aliquo merito, si fides imperat illam.

Ad secundam Minoris probationem dicatur, orationem habere ex caritate efficaciam merendi, quando meritoria est, & hoc docet D. Thomas: non autem omnis oratio ex caritate procedens, meritoria est, ut ex ipso jam vidimus.

35 Objicies quarto contra ultimam conclusionem: Voluntarium in caussa sufficit ad peccatum, & per consequens ad meritum, ut communiter docent Theologi in Tractatu de Peccatis, variisque declarant exemplis: Sed in instanti extrinseco vitæ Christi, & intrinseco mortis, mors fuit ei voluntaria in caussa, nimirum ab actu libero suæ voluntatis, quo se caussis mortis subjecit: Ergo in illo instanti Christus meruit.

36 Respondeo, distinguendo Majorem: Voluntarium in caussa sufficit ad meritum, si adsint omnes conditiones ad meritum requisitæ, concedo Majorem. Si desit aliqua conditio, nego Majorem. In instanti autem extrinseco vitæ Christi, & intrinseco mortis, deest aliqua conditio ad merendum necessaria, scilicet status viæ; anima enim a corpore separata, in statu viæ amplius non est, unde 2. ad Corinth. 5. dicitur: *Dum sumus in corpore, peregrinamur a Domino*, & ideo in illo instanti Christus non meruit, non defectu libertatis, sed quia illud instans erat extra viam Christi.

§. VI.

Corollarium notatu dignum.

EX dictis inferes, vulnus lateris, Christo mortuo, inflictum non fuisse meritorium: licet etiam fuerit voluntarium in caussa (nam Christus dum viveret, hanc sui corporis transfixionem admittere voluit) non fuit tamen illatum Christo in statu merendi constituto, cum jam obiisset, & anima abesset a corpore: unde acceptatio quidem ejus fuit meritoria, non tamen ipsum vulnus, ejusve perpessio.

38 Quod de merito diximus, negantes illud vulneri lateris Christi, æque dicendum est de satisfactione, contra Vegam lib. 7. in Trident. c. 18. qui censuit plagam illam fuisse satisfactoriam, etsi non meritoriam: sicut (inquit) animæ in purgatorio post mortem sunt incapaces meriti, non tamen satisfactionis. Sed negandum est animæ purgatorii satisfacere, cum tantum satis patiantur. Præterquam quod est magna disparitas inter animam perpessionis capacem cum sensu doloris, & corpus Christi, anima & sensu doloris plane destitutum.

Advertendum tamen est, quod licet hæc plaga nec meritoria nec satisfactoria fuerit, nobis tamen salutaris fuit, nam ut inquit S. Doctor infra q. 50. art. 6. in corp. *Quidquid contigit circa carnem Christi; etiam anima separata, fuit nobis salutiferum, virtute divinitatis unita*. Hinc SS. Patres asserunt sanguinem de latere transfixo eductum post Christi mortem, fuisse pretium nostrum ac redemptionem, & lavisse peccata nostra, unde vulnus illud *salubrivimum* dicitur, & S. Ambrosius in Psalm. 40. ait *Christum vulneratum vitam produxisse ex vulnere*. Item serm. 3. in Psalm. 118. afferit quod sicut in vineis Engaddi lignum est quod si quis compungat, unguentum seu balsamum emittit: *Ita Christus compunctus in Cruce, balsamum per cavernam punctionis erupit; & odorem remissionis peccatorum, & redemptionis effudit*. Hinc etiam Guerricus Abbas serm. 4. in Ramis Palmarum, piissime hortatur fidelem animam, ut abscondatur in fossa humo, juxta Prophetæ monitum, hoc est in latere Christi transfixo. *Nam ad ipsum tantum*, (inquit) *sed in ipsum fuge. In foraminibus petræ ingredere, in fossa humo abscondere, in ipsis manibus foratis, in fosso latere te ipsum reconde. Vulnus enim in latere Christi, quid nisi ostium in latere arcæ, salvandis a facie diluvii? Illud tamen figuræ, istud autem veritas, non modo servatur vita mortalis, sed recuperatur immortalis. Ideo quippe latus suum pius & misericors aperuit, ut cruor te vulneris vivificet, calor corporis refocillet, spiritus cordis quasi patenti & libero meatu aspiret. Ibi tuto latebis, donec transeat iniquitas. Ibi nequaquam algebis, eo quod in visceribus Christi non frigescat Caritas, ibi deliciis afflues, ibi gaudiis superflues, &c.*

Similia habet Lanspergius homilia 54. de passione Domini, ubi fidelem alloquens, ait: *Disce habitare in hoc vulnere lateris, si enim amica aut sponsa est anima tua, ubi suavior tibi thalamus dormiendi, quam in hoc vulnere? Si columba es, ibi locus est tibi ad nidificandum; si passer esse decervisti, nusquam tibi magis conveniens erit locus, ubi abstractam & solitariam vitam agas, quam in corde Christi. Si turtur es, & castis varisque gemitibus ad Deum suspiras, hic locus requietionis erit. Hic esuriens manna invenies, quod edas; sitiens hic fontem salutis invenies, ubi bibas; hic enim est fons paradisi, & a paradisi medio egrediens, & in fidelium se corda diffundens; est hic ostium arcæ, per quod intrant non periturí diluvio.*

ARTICULUS III.

An Christus per actum caritatis quo Deum diligebat meruerit?

§. I.

Proponitur ratio dubitandi, & referuntur sententiæ.

RAtio dubitandi, eaque gravissima est, quia de ratione actus meritorii est quod sit liber, cum libertas sit una ex conditionibus ad meritum requisitis: Sed actus caritatis quo Christus diligebat Deum non erat liber, sed necessarius. Christus enim, utpote clare & intuitive videns divinam essentiam, necessario diligebat Deum, cum Deus clare visus ad sui amorem necessitet, ut docet D. Thomas 1. 2. qu. 4. artic. 4. his verbis: *Voluntas videntis Dei essentiam, ex necessitate amat quidquid amat sub ordine ad Deum: sicut voluntas non videntis Dei essentiam, ex necessitate amat quidquid amat sub communi ratione boni quam novit*. Ergo actus caritatis quo Christus diligebat Deum, non erat meritorius.

Mirum est quantum hæc difficultas Theologorum ingenia exerceat, & in quam varios dicendi modos eos abire compellat. In primis enim Vasquez argumenti difficultate oppressus, disp. 14. cap. 3. absolute negavit Christum per actum aliquem caritatis erga Deum meruisse: cumque dilectio proximi, non a Caritate Theologica, sed a benevolentia erga proximum, in ejus sententia eliciatur, consequenter censet per nullum actum caritatis Theologicæ Christum meruisse.

Alii distinguunt duas dilectiones in Christo, utramque ad bonitatem in se & ratione sui terminatam: unam regulatam scientia beata, aliam scientia supernaturali infusa, & afferunt primam fuisse necessariam, secundam autem liberam & meritoriam. Ita Soto de natura & gratia cap. 7. Vignerius in instit. Theologicis cap. 20. Medina hic art. 3. & Suarez disp. 39. sect. 2. idque probabile reputat Asturicensis quæst. 5. de gratia Christi, & indicat Ferrar. 3. contra Gent. cap. 62.

Alii duos alios actus caritatis in Christo distinguunt, utrumque regulatum scientia beata, unum quo bona Deo intrinseca dilexit, alterum quo bona ipsi extrinseca voluit, nimirum gloriam, laudem, honorem, & obedientiam,

tiam, quæ illi a creaturis exhibentur; & asserunt ipsum non meruisse per primum actum caritatis, sed per secundum. Hunc dicendi modum amplectitur Lorca disp. 72. concl. 2. & placet Cipul. hic art. 3. dub. 2. concl. 2.

Alii denique asserunt dilectionem Christi ut terminatam ad bonitatem divinam, ut est ratio diligendi Deum, & illius perfectiones necessarias, liberam non fuisse, nec meritoriam: ut autem terminatam ad bonitatem divinam, ut est ratio diligendi creaturas, & volendi Deo bona extrinseca, non necessariam, sed liberam fuisse, & per consequens prout sic meritoriam. Ita Capreolus in 3. dist. 18. art. 3. Asturicensis, Nazarius, Alvarez, Aravius, & alii ex recentioribus Thomistis.

§. II.

Rejiciuntur tres primæ sententiæ, & quarta statuitur.

42 DIco primo: Christus meruit per actum caritatis.

Probatur breviter: In Christo fuit meritum, ut articulo præcedenti ostensum est: At meritum per se primo reperitur in actu caritatis, & dependenter ab illo in actibus aliarum virtutum, ut docet S. Thom. 1. 2. q. 114. artic. 4. & probatur, nam tota ratio nostri meriti apud Deum, in hoc consistit ut ea quæ nostra sunt demus Deo, & quasi in ejus commodum offeramus, quantum est ex parte nostra, quod sola caritas faciat, vel elicitive, vel imperative; quia ipsa sola per se primo & formaliter respicit bonum divinum, seu gloriam Dei amplificandam, & extendendam, ordinatque omnia in hunc finem; reliquæ vero virtutes, si sint morales, non versantur immediate circa Deum, sed circa aliquid creatum: si vero sint Theologicæ, sicut fides & spes, Deum ut primam veritatem revelantem, vel ut bonum nostrum respiciunt: Ergo Christus meruit per actum caritatis.

43 Confirmatur: Christo concedendum est meritum majori perfectione possibili: Sed meritum actus caritatis est specifice perfectius merito aliarum virtutum: Ergo afferendum est, Christum per actum caritatis meruisse.

44 Confirmatur amplius: Si quid obstaret quominus Christus per actum a caritate elicitum non meruerit apud Deum, maxime quia hic actus non fuit in eo liber, certum enim est omnes alias conditiones ad meritum requisitas in illo fuisse repertas: Sed actibus caritatis in Christo non defuit libertas, ut infra ostendemus, & patet in actu caritatis, quod Christus bona extrinseca; gloriam scilicet & honorem, Deo desiderabat, certum enim est hunc saltem actum in Christo fuisse liberum, probaturque primo, quia sola bonitas increata, clare & intuitive cognita, voluntatem necessitat ad sui dilectionem: At per illum actum non attingebatur ut quod bonitas increata & divina, sed bonitas limitata & finita: Ergo non erat necessarius, sed liber. Secundo, Actus ille erat participatio formalis dilectionis Dei, qua bona extrinseca sibi vult: At Deus non necessario, sed libere, sibi bona illa extrinseca appetit: Ergo etiam actus quo Christus bona Deo extrinseca appetebat, non erat necessarius, sed liber. Tertio, Objectum non valens necessitare voluntatem divinam, nec creatam necessitare potest, nisi ratione imperfectæ propositionis: Sed bona Deo extrinseca, non necessitant ejus voluntatem, & alias Christo cum aliqua imperfectione non proponebantur: Ergo nec voluntatem creatam animæ Christi necessitabant, subindeque actus caritatis quo Christus bona illa Deo desiderabat, non erat necessarius, sed liber.

Dico secundo: Non datur in Christo duplex amor erga Deum, alter regulatus scientia infusa, & alter regulatus scientia beata.

45 Probatur breviter: Vel illi actus specie, vel solo numero inter se differrent? Neutrum dici potest: Ergo in voluntate Christi reperiri nequeunt. Major patet, Minor etiam quoad primam partem manifesta videtur: cum enim caritas sit virtus unius speciei atomæ, sicut fides & spes, non potest elicere duos actus specie diversos: Probatur vero quantum ad secundam: cum, juxta communem Aristotelis & D. Thomæ doctrinam, duo accidentia solo numero distincta, non possint simul esse in eodem subjecto, si duo illi amores erga Deum, solo numero inter se differrent, non possent simul in eadem Christi voluntate existere; & ita oporteret quod pro illo instanti vel tempore quo anima Christi diligebat Deum, ut cognitum per scientiam infusam, cessaret ab actu dilectionis beatificæ, qui sequitur scientiam beatam, quod tamen admitti non potest, cum amor beatificus, sicut & clara Dei visio, ad quam sequitur, & a qua regulatur, æternitate participata mensuretur.

46 Huic argumento quod præcipuum & fundamentale est, dupliciter occurrunt Adversarii: Aliqui enim respondent, duos illos amores specie inter se differre: amor enim (inquiunt) non a bonitate objecti, sed ab illius apprehensione specificatur ut a ratione formali, unde cum scientia infusa & beata specie inter se differant, amores etiam his cognitionibus regulati, distinguuntur specie, quamvis eamdem Dei bonitatem proponant. Alii vero dicunt, duplicem illum amorem solo numero esse distinctum; quando vero dicitur duo accidentia solo numero diversa, non posse simul in eodem subjecto existere, hoc intelligendum esse de accidentibus absolutis asserunt, non autem de respectivis, quæ terminum extrinsecum vel objectum respiciunt; quia ex terminis quos respiciunt, potest desumi diversitas eorum individualis, etiam si ex subjecto non distinguantur numero.

Verum utraque responsio facile potest confutari. Prima quidem tripliciter: In primis enim ex illa sequitur caritatem Christi non esse unicum specie habitum, cum implicet unum specie habitum elicere actus specie diversos, ut supra arguebamus.

Secundo, Apprehensio non est formale objectum nec quod, nec quo voluntatis, sed bonitas ipsa apprehensa & voluntati proposita, ut docent Philosophi in physica; & colligitur ex D. Thoma qu. 25. de verit. art. 1. ad 6. ubi docet diversitatem apprehensionum per accidens se habere ad variandos appetitus, nisi eam sequatur diversitas apprehensorum, hoc est bonitatem appetibilium: Ergo stante eadem bonitate specifice, licet regulæ, hoc est apprehensiones, varientur, non diversificantur actus voluntatis specie: Sed per scientiam beatam & per scientiam infusam eadem bonitas divina voluntati Christi proponitur: Ergo licet cognitiones illæ inter se specifice distinguantur, actus tamen caritatis regulati per illos, specie diversi non erunt. 47

Tertio, Amor per fidem regulatus, non distinguitur specifice ab amore regulato per beatificam visionem: Ergo pariter scientia beata & infusa non inducunt diversitatem specificam in amores ab ipsis regulatos. Consequentia evidens est, magis enim distant fides & visio beata, quam scientia beata & infusa. Antecedens vero docetur expresse a D. Thoma 1. 2. q. 67. art. 2. ubi sic ait: *Caritas non habet pro objecto cognitionem, sic enim non esset eadem in patria, sed habet pro objecto rem cognitam, quæ est eadem, scilicet ipsum Deum*. Ergo juxta D. Thomam, amor fide regulatus, non differt specie ab amore regulato per visionem beatificam.

Ratio etiam id suadet: Tum quia eadem bonitas per utramque cognitionem proponitur. Tum etiam, quia alias caritas viæ non maneret in patria, sed destrueretur, contra illud Apostoli 1. ad Corinth. 13. *Caritas nunquam excidit*.

Secunda etiam responsio eadem facilitate rejici potest quæ præcedens; Nam ratio quare duo accidentia solo numero distincta nequeant simul esse in eodem subjecto, est quia unitas & distinctio numerica (cum non formales sed materiales sint) non a forma, sed a materia sumuntur, & subjectum accidentium gerit vices materiæ; At hæc ratio pari efficacia militat in accidentibus respectivis, ac in absolutis, terminus enim inspectus ab accidente, ut forma comparatur ad illud, & consequenter distinctionem solum numericam præstare nequit: Ergo non solum duo accidentia absoluta, sed nec etiam duo respectiva solo numero distincta, simul in eodem subjecto esse possunt. 48

Secundo, Dato quod accidentia respectiva, solo numero distincta, possent simul eidem subjecto inesse, hoc tamen solum contingeret quando cum unitate subjecti essent termini vel objecta distincta: At in casu præsenti non dantur diversa objecta, sed unum & idem est quod per actum liberum & necessarium attingitur, nempe eadem divina bonitas per utramque scientiam proposita: Ergo dato quod duo accidentia solo numero distincta possint esse simul in eodem subjecto, quando respectiva sunt, non sequitur posse Deum simul diligi ab anima Christi, per diversos amores, quorum unus per scientiam beatam, alter per infusam regulatus sit.

Tertio, juxta D. Thomam infra q. 35. art. 5. patet non pluribus, sed una tantum relatione, ad plures filios refertur; eo quod si plures relationes essent, solo numero differrent; duo autem accidentia solo numero distincta, in eodem subjecto esse nequeunt: Sed relatio est accidens respectivum: Ergo quando dicitur plura accidentia solo numero distincta non posse simul esse in eodem subjecto, hoc non solum de accidentibus absolutis, sed etiam de respectivis intelligendum est.

Dico tertio: Christus meruit per actum caritatis beatificæ, non solum prout per talem actum bona extrinseca, gloriam nimirum & honorem extrinsecum, Deo volebat, sed etiam quatenus terminabatur ad bonitatem divinam, non ut est ratio diligendi perfectiones necessarias Dei, sed ut est ratio diligendi creaturas.

Probatur conclusio ratione fundamentali: Unus actus caritatis beatificæ Christi potuit simul terminari ad perfectiones necessarias Dei, ad gloriam & honorem extrinsecum, & ad Dei bonitatem, ut est ratio diligendi creaturas: Sed actus iste, etsi necessarius fuerit, prout Deo perfectiones necessarias volebat, sub aliis tamen rationibus 49

bus potuit esse liber: Ergo & Christus mereri potuit per eumdem actum, non solum ut bona extrinseca Dei appetentem, sed etiam ut terminatum ad bonitatem divinam, ut est ratio diligendi creaturas. Major videtur certa, tum quia ea quæ possunt per modum objecti primarii & secundarii comparari, per eumdem actum possunt attingi: Sed omnia enumerata ita inter se comparantur, ut divina bonitas prout est ratio diligendi perfectiones necessarias Dei, sit objectum primarium dilectionis beatificæ; ut est vero ratio diligendi creaturas, & bona Deo extrinseca, objectum illius secundarium: Ergo per eumdem actum caritatis beatificæ Christi possunt attingi. Tum etiam quia beatus ex vi visionis beatificæ, non solum attingit Deum, sed etiam creaturas possibiles, existentes & futuras, Deumque ut est ratio cognitionis illarum, ut in Tractatu de visione beatifica ostensum est: Ergo Christus potuit ex vi dilectionis beatificæ non solum perfectiones intrinsecas Dei attingere, sed etiam gloriam & honorem extrinsecum, creaturas existentes, Deumque, seu bonitatem divinam, ut est ratio in exercitio illas diligendi.

Minor vero in qua videtur posita difficultas suadetur multipliciter. In primis enim licet eidem actui respectu ejusdem objecti secundum eamdem rationem convenire nequeant necessitas & libertas, respectu tamen diversorum objectorum, vel ejusdem secundum diversas rationes, nulla videtur esse repugnantia: Ergo licet actus caritatis beatificæ Christi, ut terminatus ad bonitatem divinam, quatenus est ratio diligendi perfectiones necessarias Dei, fuerit necessarius, potuit tamen esse liber, in quantum ad eamdem bonitatem ut est ratio diligendi creaturas, terminabatur.

Secundo, Non minus distinguuntur intuitivum & abstractivum in actibus intellectus, quam liberum & necessarium in actibus voluntatis: Sed potest una & eadem notitia esse intuitiva & abstractiva, respectu diversorum objectorum, ut constat in visione beatifica, quæ est notitia intuitiva Dei, & abstractiva creaturarum possibilium: Ergo pariter unus actus voluntatis esse poterit necessarius & liber, respectu diversorum objectorum, vel respectu ejusdem secundum diversas rationes.

Tertio, Ratio practici & speculativi non minus immo magis distinguuntur in habitibus intellectus, quam ratio liberi & necessarii in actibus voluntatis: Sed possunt in eodem habitu intellectus practicum & speculativum adunari, ut constat in nostra Theologia, quæ speculativa & practica est: Ergo etiam libertas & necessitas potuerunt in eodem actu voluntatis reperiri.

Denique, Major est necessitas in actu increato dilectionis infinitæ, quo Deus seipsum diligit, quam sit in actu creato dilectionis beatificæ, quo anima Christi diligebat Deum. Sed non obstante quod dilectio Dei sit necessaria, prout terminatur ad divinam bonitatem, ut est ratio diligendi perfectiones necessarias Dei; libera est prout terminatur ad eamdem bonitatem, ut est ratio diligendi creaturas: Ergo etiam dilectio beatifica animæ Christi secundum diversas illas terminationes, simul necessaria & libera esse potest. Unde

50 Ad rationem dubitandi initio propositam respondeo, concessa Majori, distinguendo Minorem. Actus caritatis quo Christus diligebat Deum, non erat liber, ut terminatus ad bonitatem divinam, quatenus est ratio diligendi Deum, & illius perfectiones necessarias, concedo Minorem. Ut terminatus ad bonitatem divinam, in quantum est ratio diligendi creaturas, & volendi Deo bona extrinseca, nego Minorem, & Consequentiam. Dilectio ergo beatifica animæ Christi considerari potest tripliciter, nempe secundum entitatem, secundum terminationem necessariam ad Deum, seu ad bonitatem divinam, ut est ratio diligendi perfectiones Deo intrinsecas & necessarias; & secundum terminationem ad creaturas, & ad bonitatem divinam, prout est ratio diligendi illas. Quoad entitatem & primam terminationem, necessario existit, nec est in potentia ad non existendum; sub secunda vero terminatione, libera est, & potest non existere. Nec opponuntur contradictorie, aut contrarie necessitas essendi entitative, & sub una terminatione; & potentia ad non essendum terminative sub alia terminatione, ut constat in actu libero voluntatis divinæ, qui sub ratione entitatis & terminationis ad Deum, necessarius est, nec potest non esse, sub ratione vero terminationis ad creaturas, liber est, & potest vel potuit in Deo non esse, ut in Tractatu de voluntate Dei disp. 3. art. 2. fuse declaravimus. Unde dilectio beatifica animæ Christi, est quædam expressio & participatio divini amoris, qui secundum diversas terminationes simul liber & necessarius est.

51 Dices primo: Hæc est differentia inter libertatem divinam & libertatem creatam, quod illa consistit in indifferentia principii non ad entitatem actus, sed ad solam terminationem; libertas autem creata, in indifferentia principii ad actualitatem actus: Ergo de ratione actus liberi creati, est taliter esse quod possit non esse, non solum terminative, se etiam entitative.

Respondeo negando Antecedens universaliter intellectum, nam licet aliquando libertas voluntatis creatæ sit per indifferentiam ad entitatem actus, non tamen hoc semper habet: Semper tamen a libertate increata sufficienter distinguitur, per hoc quod voluntas divina actum liberum sibi entitative identificat, voluntas autem creata nunquam cum actu libero entitative identificatur; cum enim elicit actum ex primario conceptu liberum, realiter ab illo distinguitur; & quando se exercet libere per actum per se primo necessarium, & liberum secundario, etiam entitative distinguitur ab illo, cum distinguatur realiter ab entitate actus necessarii, cum quo terminatio libera identificata invenitur.

Dices secundo: Quod competit actui voluntatis divinæ, 52
quia infinitus est, non potest actui finito convenire: Sed quod actus voluntatis divinæ gaudet duplici terminatione, una libera, altera necessaria, habet rationem infinitatis. Ergo hæc duplex terminatio, cum unitate entitatis, dilectioni beatificæ animæ Christi competere nequit.

Respondeo negando Minorem; nam quod actus divinæ 53
voluntatis ad duo objecta terminetur, nempe ad Deum & creaturas, attingatque bonitatem divinam, ut est ratio diligendi Deum, & prout est ratio diligendi bona creata, non convenit ipsi ex infinitate, cum totum hoc reperiatur in ordine intelligibili in visione nostra beatifica, quæ simul ad Deum & ad creaturas, ut ad duo objecta inter se subordinata terminatur. Similiter quod actus voluntatis divinæ feratur necessario in bonitatem Dei, ut est ratio ipsi volendi perfectiones intrinsecas; libere vero in eamdem bonitatem, ut est ratio diligendi creaturas, vel ipsi appetendi bona extrinseca, non provenit ex infinitate talis actus, sed ex eo quod perfectiones intrinsecæ necessariam habent connexionem cum Deo, bona autem creata, & ipsi extrinseca, cum ipso non connectuntur necessario. Infinitas ergo in tali actu solum requiritur ad hoc ut realiter identificetur cum voluntate divina, unde repugnat actum creatum dilectionis beatificæ animæ Christi cum ejus voluntate identificari realiter.

Ex his solutum manet aliud argumentum, quod contra ultimam conclusionem fieri solet, & potest sub hac 54
forma breviter proponi. Dilectio qua Christus meruit, ipsi ut viatori conveniebat: Sed dilectio regulata scientia beata, non erat Christi ut viatoris: Ergo per illam non meruit. Major patet, Minor probatur. Dilectio regulata scientia beata, conveniebat Christo media visione beata: Ergo conveniebat ipsi ut clare videnti: Ergo non ut viatori, sed ut comprehensori.

Huic ergo argumento facile respondetur ex dictis, ne- 55
gando scilicet Minorem, & ad ejus probationem, distinguendo Antecedens. Dilectio regulata scientia beata conveniebat Christo media visione beata, ut proponente Deum tamquam diligendum necessario, & secundum perfectiones necessarias, nego Antecedens. Ut proponente Deum ut libere diligendum, & prout est ratio diligendi creaturas, concedo Antecedens, & sub eadem distinctione primi Consequentis, nego secundam Consequentiam: nam licet actus priori modo per visionem regulatus, sit Christi non ut viatoris, sed ut comprehensoris; ille tamen qui secundo modo regulatur per visionem, convenit Christo ut viatori.

ARTICULUS III.

Utrum Christus meruerit adimplendo præceptum Patris de subeunda morte pro salute generis humani?

RAtio dubitandi est, quia videtur quod Christus in ad- 56
impletione talis præcepti non fuerit liber; libertas enim in obedientia præcepti, requirit potentiam expeditam ad non obediendum. Sed Christus non poterat non obedire Patri, cum esset ab intrinseco impeccabilis, ut disputatione præcedenti ostendimus: Ergo nec libere tale præceptum adimplere, subindeque nec mereri in ejus adimpletione, cum libertas sit conditio requisita ad meritum.

§. I.

Varii modi dicendi, seu conciliandi libertatem Christi cum ejus impeccabilitate, referuntur ac refelluntur.

UT ab hac difficultate Theologi sese expediant, varios 57
concilianti libertatem Christi cum ejus impeccabilitate modos excogitarunt. Primus asserit Christo impositum non fuisse præceptum strictum, ipsum obligans ad culpam, sed solum ei fuisse insinuatam voluntatem Dei, quæ decreverat ipsum pro salute hominum mortem subiturum, quæ voluntas rationem præcepti ad culpam obligantis non habebat, ac proinde licet Christus ab intrinseco esset impeccabilis, potuit tamen mortem non subire, & illam non acceptare. Ita Lorca hic disp. 73. pro se referens Albertum Magnum, Paludanum, Dionysium Carthusianum, & alios.

Sed

58 Sed hic dicendi modus displicet aliis Theologis, & repugnat S. Thomæ infra quæst. 47. art. 2. ad 1. ubi docet Christo fuisse a Patre impositum præceptum moriendi, & probat ex illo Joan. 10. *Hoc mandatum accepi a Patre meo*, scilicet ponendi animam, & ex illo Joan. 24. *Sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio.*

Deinde, ut idem S. Doctor in corpore ejusdem articuli docet, Christus ex obedientia ad Patrem mortuus est, constatque ex illo ad Rom. 5. *Sicut per unius inobedientiam peccatores constituti sunt multi, ita per unius obedientiam justi constituti sunt multi.* Et ex illo ad Philip. 2. *Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem.* Unde Bernardus Serm. ad milites templi cap. 13. ait quod *tantam habuit obedientiam, ut vitam ipsam perdere maluerit, factus obediens usque ad mortem.* At juxta Divum Thomam 2. 2. qu. 104. art. 2. objectum formale obedientiæ est præceptum superioris: Ergo Christus verum & proprium præceptum a Patre habuit moriendi pro salute generis humani.

59 Respondet Lorca: Objectum formale obedientiæ esse præceptum stricte vel large acceptum, pro voluntate scilicet superioris insinuata, ad culpam non obligante: unde ex eo quod Christus ex obedientia mortuus fuerit, non colligitur fuisse ipsi impositum a Patre strictum præceptum moriendi.

60 Sed contra primo: Obedientia & inobedientia dicuntur in ordine ad idem conversive & aversive: Sed inobedientia propria non dicitur nisi per aversionem a præcepto rigoroso: Ergo obedientia propria non sumitur nisi ex ordine conversivo ad præceptum superioris, quod proprie præceptum sit.

Secundo, In primo testimonio comparatur obedientia Christi cum inobedientia Adami: Sed hæc sumpta fuit ex aversione ad præceptum strictum Dei: Ergo obedientia Christi in subjectione ad præceptum strictum & proprium posita fuit.

Tertio, Objectum obedientiæ est voluntas superioris, ut a non superiori distinguitur: At in voluntate simplici non differt superior a non superiori, sed solum in voluntate obligante, quæ proprie præceptum est; æqualis enim & velle & consulere potest, atque illius voluntati & consilio potest ipsi æqualis conformari: Ergo sola voluntas obligans, & proprie præceptiva, est objectum obedientiæ.

61 Potest etiam hic dicendi modus confutari, destruendo præcipuum ejus fundamentum: Præcipuum enim motivum quo dicit Lorca ad negandum Christo strictum & rigorosum de morte pro salute hominum subeunda præceptum a Patre fuisse impositum, est quia existimat tale præceptum libertatem mortis Christi destruere: Sed hoc repugnat: Ergo, &c. Minor probatur: præceptum non potest propriam materiam destruere, alias seipsum destrueret, quod est impossibile. Sed materia propria præcepti positivi est actus liber, tum quia materia præcepti est objectum obedientiæ: obedientia autem solum potest in actus liberos inclinare, nemo enim in necessariis obedit: Tum etiam, quia actus necessarius nequit præcipi: unde motus cordis, digestio naturalis, visio beatifica, & alii actus necessarii, non sunt materia præcepti, quia in nostra potestate libera constituti non sunt: Ergo præceptum non potest libertatem actionis præceptæ destruere.

62 Secundus modus componendi libertatem Christi in adimplendo præcepto moriendi cum illius impeccabilitate, afferit quod licet Christus præsupposito tali præcepto non potuerit non mori, hæc tamen moriendi necessitas non fuit antecedens, sed consequens libertatem Christi, quia libere postulavit a Patre hoc præceptum sibi imponi, & libere illud acceptavit; necessitas autem consequens non præjudicat libertati. Ita quidam quos suppresso nomine refert Vincentius de gratia Christi pag. 430. quos sequuntur Cabrera & Prudentius.

63 Verum præterquam quod nusquam in Scripturis aut Patribus legitur quod Christus a Patre petierit sibi tale præceptum imponi, sed solum quod libere illud acceptavit & implevit, impugnatur insuper ille modus dicendi. Primo quia negotium nostræ Redemptionis obtentæ per mortem Christi voluntatem principalius reducit ad humanam Christi præceptam, quam ad voluntatem divinam; cum Christus voluntate humana postulaverit præceptum, ex quo ortum habuit ut pro nobis moreretur.

64 Secundo, Obedientia Christi debuit esse perfectissima: At eo perfectior est obedientia, quo præceptum minus dependet a subditi voluntate: Ergo præceptum moriendi non duxit originem ex humana Christi voluntate, nec in sui obligatione fuit dependens ab ejus acceptatione.

65 Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: vix ulla est obedientia subditi, cui nihil præcipitur, nisi expectata vel explorata a superiori ejus voluntate. Unde egregie Bernardus serm. de tribus ordin. Ecclesi. *Quisquis vel aperte vel occulte satagit, ut quod habet in voluntate, hoc ei spiritualis Pater injungat, ipse se seduxit, si forte quasi de obedientia blandiatur: neque enim in eo re ipse Prelato, sed magis ei Prælatus obedit*: Ergo hic modus dicendi, & conciliandi libertatem Christi cum ejus impeccabilitate, meritum obedientiæ Christi, vel omnino evacuat, vel saltem valde diminuit.

Tertio, Apostolus ad Rom. 8. Dei caritatem erga ho- 66
mines commendat, ex eo quod proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum: At si præceptum moriendi fuisset libere postulatum a Christo, aut illius voluntati quoad sui obligationem subjectum, non esset tanta cum proprietate dictum, Deum Christo ut homini non pepercisse, sed potius dicendum foret, ipsum sibi non pepercisse, qui voluntarie petiit sibi præceptum moriendi pro hominum salute imponi: Ergo tale præceptum nec præcessit libera postulatio Christi, nec illud dependentiam habuit a libera ejus acceptatione.

Denique, Ut modus ille dicendi esset verus, & aptus ad conciliandam libertatem Christi cum ejus impeccabilitate, deberet posse extendi ad præcepta naturalia, utpote cum in eorum observantia æque concilianda sit Christi libertas cum summa ipsius impeccabilitate, ac in observantia illius quod erat specialiter de morte subeunda: Sed manifestum est, ad defendendum Christi libertatem in adimplendis naturæ præceptis, non posse dari recursum ad aliquam ipsius voluntatem antecedentem, ea sibi imponi postulantem, aut libere ea acceptantem, cum eorum impositio, eo ipso quod sit naturalis, præveniat omnem actum voluntatis hominis cui imponitur; & cum præcepta legis naturæ, naturaliter obligent ad sui observantiam, atque adeo omnino independenter a libera hominum acceptatione: Ergo, &c.

Tertius modus conciliandi in Christo circa præceptum 67
mortis ipsius libertatem cum omnimoda impeccabilitate, est ille quem ex Recentioribus Baeza & Delugo proposuerunt, asserentes Christum Dominum, etiam posito præcepto de morte subeunda, obligante ad acceptationem, nihilominus libere mortuum fuisse, quia (inquiunt) cum præceptum illud non obligaret ad moriendum pro illo instanti in quo fuit impositum, poterat Christus, antequam instaret tempus illud adimplendi, petere & impetrare a Patre suo dispensationem, vel commutationem, & consequenter mortem suam impedire.

Verum præterquam quod hic modus dicendi non minus 68
inutilis est ac præcedens, ad conciliandam Christi libertatem cum ejus impeccabilitate, in observantia præceptorum, quæ sunt de jure naturæ, cum in talia præcepta non cadat divina dispensatio, facile potest confutari: nam Christus cognoscebat perfecte in Verbo per scientiam beatam, voluntatem efficacem Dei de morte pro salute generis humani subeunda, subindeque clare videbat voluntatem efficacem Dei, ut non peteret ab ipso dispensationem præcepti moriendi pro salute generis humani: Sed supposita cognitione talis voluntatis, non poterat Christus se illi non conformare: Ergo supposita tali cognitione, non poterat petere, efficaciter saltem & absolute, dispensationem in præcepto moriendi sibi imposito. Major patet, Minor probatur. Velle efficaciter & absolute oppositum voluntatis efficacis divinæ, alicui evidenter note, est actus omnino otiosus, imprudens, & temerarius, subindeque peccaminosus, ut docent Theologi 1. 2. qu. 19. art. 9. & 10. ex quo inferunt id non posse non convenire beatis: Sed actus peccaminosus Christo repugnabat, cum esset ab intrinseco impeccabilis: Ergo repugnabat pariter ipsum voluntate efficaci & absoluta petere velle a Patre dispensationem præcepti moriendi sibi impositi.

Confirmatur: Licet Christus non haberet præceptum de 69
non petenda efficaciter dispensatione præcepti moriendi pro salute generis humani, habebat tamen de illa non petenda consilium, cum hoc esset melius & perfectius: At Christus non solum erat impotens ad transgredienda præcepta, sed etiam illi repugnabat non amplecti Dei consilia: Ergo non poterat petere dispensationem præcepti de morte subeunda pro salute hominum. Major patet, Minor vero in qua est difficultas & quam plures ex Recentioribus negant, probatur ratione desumpta ex summa Christi sanctitate: Christo namque ratione summæ sanctitatis repugnat essentialiter non solum malitia moralis, sed etiam moralis imperfectio. At in recessu a consiliis, esto malitia moralis non sit, est tamen imperfectio moralis: Ergo essentialiter Christo repugnat a consiliis discedere. Major certa videtur, etenim Christo ratione unionis hypostaticæ concedi debet maxima sanctitas, & rectitudo seu bonitas moralis possibilis: major autem est sanctitas, seu bonitas ac rectitudo moralis, quæ non solum culpam moralem quam venialem, sed etiam omnem moralem imperfectionem excludit, quam illa quæ talem imperfectionem admittit: Ergo Christo ratione summæ sanctitatis repugnat essentialiter non solum malitia moralis, sed etiam moralis imperfectio. Unde Theologi communiter docent, actus intrinsece malos, quamvis a malitia excusatos, ob ignorantiam, vel defectum libertatis, repugnare essentialiter humanitati Verbo unitæ; quia semper retinent indecentiam moralem, quamvis a malitia excusetur.

Minor